

Beleidsreactie op het rapport ‘Kansspeldeelname en problematisch speelgedrag bij Nederlanders met een migratieachtergrond, een vergelijkend surveyonderzoek’

In september 2016 verscheen het rapport *Modernisering kansspelbeleid - Nulmeting 2016*, opgesteld door Intraval in opdracht van WODC. Deze nulmeting diende om de staat van verschillende indicatoren in kaart te brengen, nog voor de voorgenomen wijzigingen in het kansspelbeleid van kracht worden. Het rapport geeft een beeld van het aantal Nederlanders dat deelneemt aan kansspelen, het speelgedrag van deze spelers en inspanningen die aanbieders van kansspelen verrichten om consumentenbelangen te beschermen en fraude en overige criminaliteit te bestrijden.

Een belangrijk onderdeel van deze nulmeting was een bevolkingsenquête op basis waarvan een schatting is gemaakt van het aantal risico- en probleemspelers. Intraval komt uit op circa 95.700 risico- en 79.000 probleemspelers. Ongeveer de helft van de probleemspelers blijkt een (niet-)westerse migratieachtergrond te hebben.

Ook in het verleden zijn signalen geweest van verslavingsrisico's onder de groep mensen met een niet-westerse migratieachtergrond.¹ Nader inzicht in kansspelgedrag en verslavingsrisico's van deze groep is dus gewenst.

Het is algemeen bekend dat mensen met een niet-westerse migratieachtergrond vrij lastig te benaderen zijn, waardoor deze groep in grootschalige bevolking enquêtes met een brede representatief getrokken steekproef altijd slecht vertegenwoordigd is. Er zijn dus weinig observaties op basis waarvan men uitspraken doet.

Naar aanleiding van de genoemde signalen heeft de Kansspelautoriteit besloten om de bevolkingsenquête af te laten nemen bij een aanvullende steekproef met een sterke focus op mensen met een (niet-westerse) migratieachtergrond. Het doel was om nader inzicht te verwerven in kansspelgedrag en verslavingsrisico's bij mensen met een (niet-westerse) migratieachtergrond.

De belangrijkste observaties uit de analyse:

- a) ***Er zijn weinig verschillen tussen (niet-)westerse migranten en autochtonen wat betreft deelname aan kansspelen.*** De resultaten van het huidige onderzoek laten zien dat – na correctie d.m.v. weging voor verschillen in leeftijd en opleiding – westerse en niet-westerse migranten qua deelname aan kansspelen weinig verschillen van autochtonen. Mogelijk nemen niet-westerse migranten iets minder deel aan loterijen.
- b) ***Er is ook geen significant verschil gevonden tussen (niet-)westerse migranten en autochtonen wat betreft de prevalentie van risico- of probleemspelers.*** Deze conclusie wordt afgeleid van de statistische toets op de tamelijk grove indeling van spelers in drie groepen: recreatieve-, risico- en probleemspelers. Mogelijk speelt hierbij het geringe aantal risico- en probleemspelers in de steekproef (n=16) een rol. Bij een dergelijk laag aantal is de statistische ‘power’ beperkt en wordt een statistisch significant verschil niet snel gevonden

¹ D. de Bruin, M. Fris, R. Braam, H. Verbraeck (2008) Kansspelen in andere aarde- Een onderzoek naar kansspelproblematiek. CVO iov WODC.

c) ***Wel zijn er aanwijzingen dat aanwijzen dat mensen met een niet-westerse achtergrond elementen van risicovol of problematisch speelgedrag vertonen***

- De belangrijkste aanwijzing is dat niet-westerse migranten in de steekproef op vijf van de twaalf screeningsvragen voor problematisch speelgedrag significant vaker bevestigend beantwoordden dan autochtonen. Dit significante verschil op deze vijf screeningsvragen vormt de voornaamste indicatie dat risicovol (maar niet noodzakelijkerwijs problematisch) kansspelgedrag vaker voorkomt bij niet-westerse migranten.
- Het aantal bevestigend beantwoorde screeningsvragen is de zogenaamde SOGS-somscore. De gemiddeld hogere SOGS-somscore van niet-westerse migranten vergeleken met autochtonen, zoals bleek uit de regressieanalyse, ondersteunt de indicatie dat risicovol (maar niet per se problematisch) speelgedrag meer prevalent is onder niet-westerse migranten, ook na correctie voor leeftijd en opleidingsniveau.
- Nadere analyse maakt duidelijk dat de verschillen tussen niet-westerse migranten en autochtonen deels terug te voeren zijn op verschillen in demografische kenmerken. Niet-westerse migranten zijn gemiddeld jonger dan autochtonen of westerse migranten en hebben gemiddeld een lagere sociaaleconomische status. Het zijn juist deze kenmerken die aan een verhoogde kans op problematisch speelgedrag kunnen worden gerelateerd.

d) ***Uit de resultaten is niet af te leiden of er ook echt sprake is van meer ernstige problematiek bij mensen met een niet-westers migratieachtergrond .***

Door de lage prevalentie van problematisch speelgedrag – de totale onderzoekspopulatie bevatte slechts 16 (0,9%) risico- en probleemspelers – staan de resultaten van de analyses ook niet toe bepaalde groepen niet-westerse migranten nader te specificeren naar bijvoorbeeld land van herkomst. Dat niet-westerse migranten een risicogroep vormen kan wel een aandachtspunt zijn bij het ontwikkelen van beleid voor verslavingspreventie en op deze doelgroep afgestemde preventie- en behandelvoorzieningen.

e) Het onderzoek maakt tot slot duidelijk dat er zowel wat betreft deelname aan kansspelen als de prevalentie van problematisch speelgedrag nauwelijks significante verschillen bestaan tussen **westerse** migranten en autochtonen.

Aangrijpingspunten voor beleid:

Hoewel het onderzoek geen harde significante verschillen vindt in de standaard driedeling in recreatieve- risico- en probleemspelers, geeft het rapport belangrijke aanwijzingen ten aanzien van een verhoogd risico op problematisch speelgedrag onder spelers met een niet-westerse migratieachtergrond. De Kansspelautoriteit acht de uitkomsten van dit onderzoek van belang voor aanbieders van kansspelen en cursusaanbieders van preventietrainingen. Zij ziet de volgende aandachtspunten ten aanzien van verslavingspreventiebeleid en de opleidings- en deskundigheidseisen voor medewerkers:

1. Aanbieders van kansspelen: gevoerd verslavingspreventiebeleid

- Kansspelaanbieders hebben een wettelijke zorgplicht om kansspelverslaving zoveel mogelijk te voorkomen. In algemene zin verwacht de Kansspelautoriteit van alle kansspelaanbieders dat zij een risico-gestuurde benadering hanteren ten aanzien van verslavingspreventie. Een risico-gestuurde benadering impliceert dat kansspelaanbieders

(a) de risico's van hun kansspelaanbod op verslaving kennen, en (b) hun klanten en hun risico op kansspelverslaving kennen. In hun verslavingspreventiebeleid dienen zij (extra) aandacht te hebben voor (groepen) spelers met een verhoogd risico op gokverslaving.

- De bevindingen van dit onderzoek maken aannemelijk dat spelers met een niet-westerse migratie-achtergrond een verhoogd risico op problematisch speelgedrag kennen. Deze groep spelers vormt daarmee in zekere zin een kwetsbare groep die in het kader van verslavingspreventie extra aandacht behoeft.
- Uit het onderzoek blijkt dat risico- en probleemspelers relatief vaak hebben deelgenomen aan speelautomaten, casinospelen en krasloten. Van aanbieders van dit genre risicovolle kansspelen mag derhalve verwacht worden dat zij verscherpt aandacht hebben voor de effecten van hun spelaanbod op kwetsbare groepen spelers, waaronder spelers met een niet-westerse migratie-achtergrond.

Deskundig en goed opgeleid personeel

- Deskundig en goed getraind personeel is van vitaal belang voor het vroegtijdig herkennen van signalen die kunnen wijzen op risicovol gokgedrag, het passend interveniëren bij onmatig speelgedrag en - indien nodig - doorverwijzing naar professionele hulp of verslavingszorg.
- Medewerkers moeten dan ook over de nodige vaardigheden en gesprekstechnieken beschikken om spelers – van welke herkomst of sociaal-culturele achtergrond dan ook – op effectieve wijze aan te kunnen spreken op risicovol of onmatig speelgedrag. Dit impliceert dat medewerkers over een bepaalde basiskennis beschikken over hoe om te gaan met spelers van verschillende etnische en/of sociaal-culturele komaf. Aandacht voor dergelijke sociaal-culturele aspecten kan deel uitmaken van de verslavingspreventiecurssussen die medewerkers dienen te volgen.
- De SOGS-items die door spelers met een niet-westerse migratie-achtergrond significant vaker positief werden beantwoord, geven medewerkers van kansspelaanbieders mogelijk relevante handvatten in het tijdig(er) herkennen van risicovol speelgedrag en bij het doorvragen tijdens een persoonlijk onderhoud met een speler. Het gaat daarbij om de volgende indicerende vragen:
 - “Wanneer u de afgelopen twaalf maanden bij het gokken geld hebt verloren, bent u dan wel eens teruggegaan c.q. doorgedaan met spelen om het verloren geld terug te winnen?”
 - “Hebt u de afgelopen twaalf maanden wel eens vaker gegokt dan u zich had voorgenomen?”
 - “Waren er de afgelopen twaalf maanden mensen die opmerkingen hadden over uw gokken (ook al vond u misschien dat ze geen gelijk hadden)?”
 - “Hebt u zich de afgelopen twaalf maanden wel eens schuldig gevoeld over de manier waarop u gokt of over wat er gebeurt wanneer u gokt?”
 - “Hebt u de afgelopen twaalf maanden wel eens gedacht om te stoppen met gokken en tegelijkertijd het gevoel gehad dat u dat niet zou kunnen?”

2. Cursusaanbieders van preventietrainingen

- Voor zover dit nog geen deel uitmaakt van de huidige verslavingspreventietrainingen, verdient het aanbeveling om sociaal-culturele aspecten in het herkennen en effectief

aanspreken van risico-en probleemspelers met een niet-westerse migratie achtergrond, op te nemen in het curriculum van de preventie cursus.

De Kansspelautoriteit heeft op dit moment onvoldoende zicht op hoe kansspelaanbieders in hun verslavingspreventiebeleid en –praktijk omgaan met het verhoogde risico op gokproblemen onder spelers met een niet-westerse migratieachtergrond. In stakeholderbijeenkomsten met de sector over verslavingspreventiebeleid, zal verscherpte aandacht voor kwetsbare (groepen) spelers nader onder de aandacht worden gebracht.